



Broj: 01,03,03/11-05-1-781/18
Sarajevo, 3.5.2018.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVIN.
SARAJEVO

PRIMLJENO: 17-05-2018			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
KOLEGIJU DOMA NARODA
KOLEGIJU PREDSTAVNIČKOG DOMA

**Predmet: Izvještaj sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice,
Brisel, 24.4.2017., - dostavlja se,**

U prilogu dostavljamo Izvještaj sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice, održanog 24. aprila 2018. godine u Briselu, u Evropskom parlamentu.

S poštovanjem,

Predrag Kožul,
Zamjenik član Parlamentarnog
plenuma Energetske zajednice
iz Parlamentarne skupštine BiH

Dostaviti:

1. Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH
2. Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH
3. Komisiji za saobraćaj i komunikacije Predstavničkog doma PSBiH
4. Kolegiju Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine
5. Sektoru za međunarodne odnose i protokol PSBiH
6. a/a





Broj: 01,03,03/11-05-1-781/18

Sarajevo, 4. 5. 2018.

IZVJEŠTAJ

sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice,
Brisel, 24. 4. 2018.

Sastanak Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice održan je 24. 4. 2018. u sjedištu Evropskog parlamenta u Briselu. U ime Parlamentarne skupštine BiH sastanku su prisustvovali Ljilja Zovko, delegatkinja u Domu naroda, i Predrag Kožul, poslanik u Predstavničkom domu PSBiH, koji su zamjenski članovi Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice iz Parlamentarne skupštine BiH. U delegaciji PSBiH bili su i Nenad Pandurević, sekretar Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda, u ulozi sekretara delegacije, i Amila Žujo, prevodilac.

Sastanku su prisustvovali predstavnici ostalih parlamenata ugovornih strana Energetske zajednice, i to:

1. Edward Shalsi, Parlament Republike Albanije,
2. Endri Hasa, Parlament Republike Albanije,
3. Kakhaber Kutchava, Parlament Gruzije,
4. Sala Berisha-Shala, Skupština Kosova*¹,
5. Dardan Sejdiu, Skupština Kosova*
6. Hari Lokvenec, Parlament Republike Makedonije,
7. Goran Milevski, Parlament Republike Makedonije,
8. Agim Shakjiri, Parlament Republike Makedonije,
9. Snežana B. Petrović, Narodna skupština Republike Srbije,
10. Žarko Mićin, Narodna skupština Republike Srbije,
11. Lev Teofilovych Pidlisetskyi, Parlament Ukrajine (Verhovna Rada),

Od parlamenata ugovornih strana, sastanku nisu prisustvovali predstavnici parlamenata Crne Gore i Moldavije.

U ime Evropskog parlamenta sastanku su prisustvovali:

1. Jerzy Buzek, Evropska narodna partija, Poljska, predsjedavajući Komiteta za industriju, istraživanje i energiju Evropskog parlamenta (ITRE), te članovi ITRE komiteta:

¹ Ovaj naziv ne prejudicira pozicije u vezi sa statusom i u saglasnosti je s UNSCR 1244/99 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti

2. Barbara Kappel, Evropa naroda i slobode, Austrija;
3. Peter Kouroumbashev, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Bugarska;
4. Zigmantas Balčytis, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Litvanija
5. Seán Kelly, Evropska narodna partija, Irska
6. Algirdas Saudargas, Evropska narodna partija, Litvanija
7. Martina Werner, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Njemačka,
8. Clare Moody, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Njemačka, V. Britanija

Osim predstavnika parlamenata ugovornih strana Energetske zajednice, sastanku je prisustvovao i Janez Kopač, direktor Sekretarijata Energetske zajednice, te Barbora Poyner, službenica u Sekretarijatu i sekretarka Parlamentarnog plenuma.

1. Uvodna obraćanja

Sastankom su kopredsjedavali Jerzy Buzek u ime Evropskog parlamenta i Goran Milevski, iz Parlamenta Republike Makedonije, koja ove godine predsjedava Energetskom zajednicom.

Jerzy Buzek je otvorio sastanak, pozdravio prisutne, te istakao značaj Energetske zajednice kao još jednog zajedničkog poduhvata kojim se susjedne zemlje na jugu i istoku Evrope približavaju Evropskoj uniji. Podsjetio je na dosadašnji napredak u uspostavljanju Parlamentarnog plenuma. Podsjetio je na *High Level Reflection Group (HLRG)*, kojom je on predsjedavao, koja je imala zadatak da pripremi prijedloge za reformu Energetske zajednice, kako bi se uspostavio efikasniji institucionalni ustroj i metod rada. Jedan od prijedloga koje je dao HLRG bio je i uspostavljanje parlamentarne dimenzije Energetske zajednice. Parlamentarni plenum je uspostavljen. Na prošlom sastanku održanom u Beču u decembru prošle godine, Plenum je usvojio i svoj prvi izvještaj koji govori o sigurnosti snabdijevanja energijom i koji su zajednički pripremili Lev Pidlisedsyki iz Ukrajine i Claude Turmes iz Evropskog parlamenta.

U nastavku se obratio Goran Milevski iz Parlamenta Makedonije. U svom izlaganju akcenat je stavio na obnovljive izvore energije, što je tema ovog sastanka Plenuma, ali i narednog koji će biti održan u oktobru ove godine u Skoplju. Ukazao je na stanje obnovljivih izvora energije u Makedoniji, a onda i u drugim zemljama Energetske zajednice. Istakao je da su samo dvije zemlje (Bosna i Hercegovina i Crna Gora) ispunile postavljene ciljeve u vezi s udjelom obnovljivih izvora energije do 2020. godine. Međutim, iako se bilježi određeni napredak u pogledu obnovljivih izvora energije, ostaje jako mnogo izazova. Naime, nijedna od ugovornih strana Energetske zajednice nije provela Direktivu 2009/28/EC koja se odnosi na unapređenje korištenja energije iz obnovljivih izvora. Posebnu pažnju treba usmjeriti dijelu Direktive u kojem je riječ o korištenju energije iz obnovljivih izvora u transportnom sektoru. Dalje, imajući u vidu znatan dio resursa koji se koriste u proizvodnji električne energije (kao što je uglj), a potrebe za električnom energijom će biti sve veće, podizanje

svijesti stanovništva o pozitivnom uticaju obnovljivih izvora energije na okoliš neće biti izbor već obaveza ugovornih strana, s obzirom na njihove pozitivne učinke i veću važnost ovih izvora u evropskoj energetskej politici.

2. Prezentacija Janeza Kopača o obnovljivim izvorima u Energetskoj zajednici

U nastavku je Janez Kopač, direktor Sekretarijata Energetske zajednice, predstavio stanje u oblasti obnovljivih izvora energije u Energetskoj zajednici. Na početku je iznio lični stav da mu se čini da je ovo prvi pravi sastanak Parlamentarnog plenuma imajući u vidu odziv članova, kako iz ugovornih strana Energetske zajednice tako i iz Evropskog parlamenta.

Na početku je istakao da je ključni dokument u oblasti obnovljivih izvora u Energetskoj zajednici Direktiva o obnovljivoj energiji 2009/28/EC koju je usvojila Energetska zajednica 2012. s obavezom provođenja do 2014. Direktivom su predviđeni obavezujući ciljevi koje ugovorne strane moraju ostvariti do 2020. u pogledu učešća energije iz obnovljivih izvora. Bosna i Hercegovina, uz Crnu Goru, jedina je od ugovornih strana koja je premašila postavljeni cilj od 40%.

U nastavku je skrenuo pažnju na troškove kapitala, koje je označio kao veoma važan ograničavajući faktor prilikom ulaganja u projekte obnovljivih izvora energije. Tako, naprimjer, troškovi kapitala u Njemačkoj iznose oko 4%, dok su u Hrvatskoj ili Grčkoj oko 12%, a u ugovornim stranama Energetske zajednice još i viši. Tako visoki troškovi kapitala svakako značajno usporavaju finansiranje projekata u oblasti obnovljivih izvora energije.

Kopač je prisutne upoznao i sa Smjernicama o politici konkurentnog izbora i podrške za obnovljivu energiju, koje su zajednički pripremili Sekretarijat Energetske zajednice i Evropska banka za obnovu i razvoj u saradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju, kako bi pomogli članovima Energetske zajednice u izradi i provođenju konkurentnih postupaka odabira za podršku obnovljivoj energiji. Dodao je da pojedine članice Energetske zajednice (Srbija, Ukrajina i Makedonija) nisu još spremne u cijelosti prihvatiti predložene smjernice.

U nastavku je istakao ključne izazove s kojim se suočavaju ugovorne strane u Energetskoj zajednici u domenu obnovljive energije. U tom smislu istakao je potrebu donošenja adekvatnog regulatornog okvira, jer pored finansijske podrške za ulaganje u oblast obnovljivih izvora veoma bitno je i transparentno i predvidivo pravno okruženje. Osim donošenja modernih zakona, neophodna je i njihova razrada kroz podzakonsku regulativu. Dalje je istakao značaj uspostavljanja regionalnog tržišta električne energije i liberalizaciju nacionalnih tržišta. Dodatno, pravila o državnoj pomoći moraju biti modernizirana i usklađena s evropskim praksama. Također, pouzdana statistika energetskeg sektora je od velike važnosti za definiranje ciljeva i praćenje njihovog dostizanja.

Na kraju je ukazao na tri krupna zadatka koji očekuju Energetsku zajednicu u oblasti obnovljivih izvora energije u narednom periodu. Prvo, predložiti metodologiju saglasnu metodologiji u EU na osnovu koje će se definirati ukupni ciljevi u oblasti obnovljivih izvora u svim ugovornim stranama Energetske zajednice do 2030. Drugo, na osnovu te metodologije utvrditi ciljeve u domenu energetske efikasnosti, obnovljivih izvora i emisije stakleničkih plinova do 2030. I treće, utvrditi generalni okvir za ocjenu uticaja (troškovi i koristi) ostvarenja utvrđenih ciljeva.

Nakon Kopačevog izlaganja uslijedila je rasprava u kojoj je ukazano i na dodatna pitanja od značaja za obnovljive izvore energije, kao što su energane na gas, regulativa za tzv. prosumere (*prosumers*), subjekte koji su istovremeno i proizvođači i potrošači električne energije, efikasnija proizvodnja i upotreba energije putem kogeneracije i sl. Također, posebno je naglašena potreba uspostavljanja balansirano regionalnog tržišta električne energije, što je od ključnog značaja za efikasno korištenje energije iz obnovljivih izvora u regionu.

3. Zajednička izjava

Goran Milevski podsjetio je članove Parlamentarnog plenuma da je Sekretarijat Energetske zajednice u pripremi za ovaj sastanak Plenuma svim delegacijama dostavio nacrt Zajedničke izjave, čiji konačni tekst bi trebao biti usvojen nakon ovog sastanka Parlamentarnog plenuma. Pozvao je prisutne da, ukoliko imaju, daju prijedloge za izmjene i dopune dostavljenog nacrta zajedničke izjave.

Delegacija Narodne skupštine Republike Srbije istakla je da ima primjedbu na tekst koji se odnosi na Smjernice o politici konkurentnog izbora i podrške za obnovljivu energiju, koje su zajednički pripremili Sekretarijat Energetske zajednice i Evropska banka za obnovu i razvoj u saradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju. Predložili su da umjesto formulacije da su članovi Parlamentarnog plenuma „pozdravili“ Smjernice, stoji da su „upoznati“ sa Smjernicama, što je jednoglasno prihvaćeno.

Dalje, bilo je potrebno da se odredi ko će u ime Evropskog parlamenta biti koizvjestilac za pripremu izvještaja za jesenji sastanak Parlamentarnog plenuma u Skoplju u oktobru ove godine. Jednoglasno je prihvaćeno da će uz delegaciju Makedonije u Parlamentarnom plenumu izvještaj pripremiti i Claude Turmes, član Komiteta za industriju, istraživanje i energiju Evropskog parlamenta. Nakon toga, jednoglasno je usvojena Zajednička izjava, čime je okončan sastanak Parlamentarnog plenuma, a članovi Plenuma pozvani su da prisustvuju redovnom zasjedanju Komiteta za industriju, istraživanje i energiju Evropskog parlamenta, u okviru tačke dnevnog reda posvećenoj Energetskoj zajednici.

Tekst usvojene zajedničke izjave je u prilogu.

4. Prezentacija Janeza Kopača i razmjena mišljenja s članovima Komiteta za industriju, istraživanje i energiju Evropskog parlamenta

Sjednicom Komiteta predsjedavo je Jerzy Buzek, predsjedavajući Komiteta i Hans-Olaf Henkel, zamjenik predsjedavajućeg. Prezentaciji su prisustvali članovi Parlamentarnog plenuma iz ugovornih strana, pojedini članovi Komiteta za industriju, istraživanje i energiju, te Megan Richards, direktorica Odjela za energetske politiku u DG Energija u Evropskoj komisiji.

Janez Kopač je evropskim parlamentarcima ukratko predstavio Energetsku zajednicu i neke od najvažnijih izazova s kojima se suočava. Istakao je da je Energetska zajednica ugovorni instrument za reformu energetskog sektora u zemljama susjedima Evropske unije, u skladu sa zakonodavstvom i principima, koji vlada u Evropskoj uniji s krajnjim ciljem stvaranja panevropskog energetskog tržišta. Dodao je da je većina ugovornih strana preuzela Treći energetske pakete, a to još nisu učinile Bosna i Hercegovina, Makedonija i Gruzija. Makedonija je iskazala spremnost da to okonča u 2018. godini. Gruzija je tek pristupila Energetskoj zajednici (od 1. 7. 2017), dok je najteža situacija u Bosni i Hercegovini. Osim toga, provođenje Trećeg energetskog paketa odvija se sporo u većini članica.

U nastavku Kopač je predstavio stanje u Energetskoj zajednici po pojedinim oblastima. U oblasti obnovljivih izvora energije, većina zemalja nije na putu ostvarenja ciljeva do 2020. Osim toga, cilj od 10% potrošnje energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta očigledno neće moći biti ostvaren. Cilj od 20% povećanja energetske efikasnosti do 2020. najvjerojatnije će biti ostvaren, ali energetska intenzivnost i dalje je jako visoka u odnosu na prosjek u Evropskoj uniji, tako da će biti potrebne mnogo strožije mjere s ciljem unapređenja energetske efikasnosti. U oblasti klimatskih promjena, ugovorne strane su započele s pripremama za izradu integriranih energetskih i klimatskih planova.

U pogledu narednih aktivnosti istakao je da je predviđeno da se odmah započne s preuzimanjem Paketa čiste energije, čim on bude usvojen u Evropskoj uniji. Dalje, već se vode rasprave u pravcu definiranja ciljeva do 2030. u pogledu energetske efikasnosti, obnovljivih izvora i emisije stakleničkih plinova. Ideja je da ciljevi za ugovorne strane u Energetskoj zajednici budu što je moguće bliži ciljevima koji će biti definirani za Evropsku uniju.

Na kraju je ukazao na ključne izazove koji stoje pred Energetskom zajednicom. Regionalno tržište električne energije se jako sporo uspostavlja. Spora normalizacija odnosa između Srbije i Kosova* dodatno otežava uspostavu regionalnog tržišta. Generalno sve regionalne inicijative jako trpe zbog nedostatka političke volje. Mora se nastaviti s raspravom o reformi Ugovora o Energetskoj zajednici, kao i o ciljevima do 2030. Dodatno, Energetska zajednica ne smije zaostajati za Evropskom unijom u pogledu preuzimanja Paketa čiste energije.

5. Radna večera

Radnoj večeri, osim članova Parlamentarnog plenuma iz ugovornih strana, prisustvovali su i:

- Jonathan Bullock, član Evropskog parlamenta i Komiteta ITRE, Grupa Sloboda i demokratija, V. Britanija,
- Claude Turmes, član Evropskog parlamenta i Komiteta ITRE, Grupa zelenih, Luksemburg,
- Megan Richards, direktor Odjela za energetske politiku u DG Energija u Evropskoj komisiji,
- Harry Boyd-Carpenter, direktor Jedinice za energiju, Evropska banka za obnovu i razvoj,
- Igor Kalaba, Mreža za klimatsku akciju u Evropi, nevladina organizacija.

Na večeri se razgovaralo o mogućnostima za podsticanje ulaganja u obnovljive izvore energije u ugovornim stranama Energetske zajednice. Istaknuto je da fondovi za takva ulaganja postoje, ali da treba raditi na otklanjanju prepreka za ulaganja. Tu je prije svega istaknuta potreba za adekvatnom regulativom, regionalnom povezivanju i stvaranju balansiranog regionalnog tržišta, jačanju političke stabilnosti kako bi se time doprinijelo snižavanju troškova kapitala itd.

PRILOG: Zajednička izjava

Izveštaj pripremio:



Nenad Pandurević,
sekretar Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH

Izveštaj odobrili:

Predrag Kožul,
zamjenski član Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice iz Parlamentarne skupštine BiH

Ljilja Zovko,
zamjenski član Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice iz Parlamentarne skupštine BiH

Zajednička izjava
Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice
24. april 2018, Brisel

Sastanak Parlamentarnog plenuma održan je 24. aprila 2018. u Briselu. Njime su zajednički predsjedavali prof. Jerzy Buzek, predsjedavajući Komiteta za industriju, istraživanje i energetiku Evropskog parlamenta, i Goran Milevski, predsjednik Komisije za ekonomiju Parlamenta Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije. Parlamentarni plenum Energetske zajednice potiče saradnju između izabranih predstavnika nacionalnih parlamenata ugovornih strana i Evropskog parlamenta radi rješavanja zajedničkih izazova i podržavanja izgradnje potpuno funkcionalnog panevropskog energetskeg tržišta koje djeluje u korist građana.

Članovi Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice priznali su važnost redovne razmjene mišljenja o pitanjima od zajedničkog interesa u oblasti energetike, okoliša i klimatskih promjena. Saglasili su se da jačanje međuparlamentarne saradnje omogućava efikasniji odgovor na zajedničke izazove.

Plenum je pozdravio ostvareni napredak članica Energetske zajednice na planu usklađivanja svojih pravnih i regulatornih okvira s Evropskom unijom, ističući stalnu potrebu za nastavkom reformi energetskeg sektora kako bi napredovala integracija u evropsko tržište energije. S obzirom na značaj zemlje za panevropsku energetske sigurnost, Plenum je naglasio potrebu da Ukrajina održi reformski zamah u sektoru plina.

Članovi parlamenata koji su učestvovali na sastanku Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice pohvalili su postignuti napredak u usvajanju Paketa čiste energije u Evropskom parlamentu od posljednjeg sastanka u Briselu prije godinu dana i razgovarali o budućoj primjeni određenih elemenata Paketa u Energetskoj zajednici, s posebnim naglaskom na reviziju Direktive o obnovljivoj energiji 2009/28 / EC.

Parlamentarni plenum pozdravio je prezentaciju direktora Sekretarijata Energetske zajednice gospodina Janeza Kopača o stanju obnovljivih izvora energije u Energetskoj zajednici i njegov pregled pripreme ugovornih strana Energetske zajednice za usvajanje energetske i klimatske ciljeve za period nakon 2020. godine.

Plenum je naglasio da je obnovljiva energija važan dio energetske mješavine, doprinoseći energetske sigurnosti iz Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC). Plenum je istaknuo kako je rješavanje klimatskih promjena povećanjem održive energije, uključujući mjere za povećanje energetske efikasnosti i iskorištavanje potencijala obnovljive energije, centralni element privrednog razvoja zemlje. Pozdravljen je sadašnji rad Energetske zajednice na utvrđivanju ciljeva za čistu energiju i klimu do 2030. godine.

Parlamentarni plenum prepoznao je izazove i mogućnosti integriranja obnovljivih izvora u tržište električne energije i pozdravio sadašnji rad Energetske zajednice na uspostavi otvorenih, transparentnih i međusobno povezanih tržišta koja favoriziraju korištenje obnovljivih izvora energije.

Članovi parlamenata koji su učestvovali na sastanku Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice upoznati su sa zajedničkim Smjernicama o politici, koje su pripremili kako bi pomogli članovima Energetske zajednice u izradi i provođenju konkurentnih postupaka odabira za podršku obnovljivoj energiji, a koje su zajednički osmislili Sekretarijat Energetske zajednice i Evropska banka za obnovu i razvoj u saradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju.

Plenum je izrazio zabrinutost zbog onih članica Energetske zajednice koje nisu dosegle putanju za postizanje svojih nacionalnih ciljeva do 2020. godine u pogledu obnovljivih izvora, pozivajući ih da istraže dodatne načine ekonomičnog povećanja obnovljivih izvora i da maksimiziraju mjere za korištenje energetske efikasnosti kako bi ostvarili cilj s manje napora.

Parlamentarni plenum Energetske zajednice raduje se izvještaju o povećanju energije iz obnovljivih izvora u Energetskoj zajednici, koji će izraditi delegacija Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije. Glavnog izvjestioca podržat će g. Claude Turmes iz Evropskog parlamenta. Usvajanje izvještaja planirano je za sljedeći sastanak Parlamentarnog plenuma, koji će biti održan 17. oktobra 2018. u Skoplju, uporedo sa sastankom Ministarskog vijeća Energetske zajednice.

Članovi parlamenata saglasili su se da sljedeći sastanak Parlamentarnog plenuma bude održan u martu ili aprilu 2019. u Briselu.

Prof. Jerzy Buzek
predsjedavajući Komiteta za industriju,
ekonomska istraživanja i energetiku
Evropskog parlamenta

Goran Milevski
predsjednik Komisije za ekonomiju
Parlamenta Bivše Jugoslovenske Republike
Makedonije i
predsjedavajući Parlamentarnog plenuma
Energetske zajednice